

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

The John Paul II Catholic University (Lublin, Poland)
Warsaw University of Maria Sklodowska-Curie
(Czestochowa, Poland)

**Ташкентський державний технічний університет імені Іслама Карімова (Ташкент,
Узбекистан)**

Бакинський державний університет (Баку, Азербайджан)

X Міжнародна науково-практична конференція

**АВІАЦІЙНА ТА ЕКСТРЕМАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ
ДОСЯГНЕНЬ**

25-26 травня 2017 року

Збірник наукових праць

Київ 2017

УДК 159.9:629.7.001.76 (063)
ББК ю941.3я431
А 202

Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: збірник наукових праць / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, Т.В. Вашеки, О.В. Сечейко. – К. : Аграр Медіа Груп, 2017. – 340 с.

Збірник містить матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем авіаційної та екстремальної психології в умовах глобалізованого мережевого соціуму, що відбулася 25-26 травня 2017 року на кафедрі авіаційної психології Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету.

Організаційний комітет

Голова організаційного комітету:

Помиткіна Л.В. – д-р психол. наук, проф., зав.кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ.

Заступник голови організаційного комітету:

Руденко М.П. – генерал-майор запасу Повітряних Сил України, льотчик морської авіації, канд. військ. наук, доцент, проф. кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Члени оргкомітету:

Гічан І.С. – канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Долгова О.М. – канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Фесюк І.В. – психолог кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Рецензенти:

Панок В.Г. – директор Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи, д-р психол.наук, проф., проф. кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Булах І.С. – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, м. Київ

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (протокол № 4 від 17 травня 2017 р.)

ISBN

© Колектив авторів, 2017

© Національний авіаційний університет, 2017

ОБРАЗ АВТОРА У ВІРТУАЛЬНОМУ СПІЛКУВАННІ (ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ)

Після того як Р.Барт проголосив “смерть автора”, міркувань про специфіку оприявлення у тексті авторського начала у світі не поменшало. Очевидно, причина криється у тому, що порушена проблема залишається відкритою. Попри різноманітні тенденції, авторське “я” продовжує у той чи той спосіб себе репрезентувати. Тому, з нашого погляду, найважливіше наразі зводиться не до констатації присутності чи відсутності авторської індивідуальності у повідомленні, а в окресленні тих координат, за яких можлива її диверсифікація.

Як відомо, термін “образ автора” запровадив російський філолог В.Виноградов у першій третині минулого століття. З того часу з'явилося багато нових термінологічних утворень на позначення авторської присутності: авторська активність, я-автор, мегаавтор, мовленнєва маска, вербальний автор, автор-деміург, біографічний автор, авторська роль тощо. Звісно, сам факт множини підходів свідчить про складність, а також історичну мінливість феномену.

Уже класичним стало твердження стилістики про неминучість проявлення образу автора навіть у найоб'єктивнішому за формою тексті. Утім, ступінь присутності авторського “я” може порізно виявлятися залежно від функціонального стилю, жанру, комунікативної мети тощо. Так, у публіцистиці особистість автора заявляє про себе безпосередньо, декларуючи власні переконання; у художньому тексті я-автор ховається за численними масками, проєкціями, натяками, аби надати художньому цілому автономії з власними законами розвитку і перспективою множинності інтерпретацій.

У сучасному світі кількість та інтенсивність чинників, які впливають на авторське начало, істотно зросла. Передовсім йдеться про високі технології, що спричинили появу мобільного зв'язку, Інтернету, соціальних мереж, які уможливили спілкування на відстані у будь-який час. Почастішали контакти у віртуальному світі. У соціально-психологічному та інших планах спостерігаємо, з одного боку, тенденцію до глобалізації, уніфікації, інтеграції, з другого — до диференціації, індивідуалізації, локалізації.

Згідно з другим законом термодинаміки, упорядкування системи веде до зниження рівня ентропії, тобто такій системі все складніше дійти до енергетичної рівноваги із зовнішнім середовищем у процесі розкладу. Звідси антиентропія означає збільшення відмінностей та інформації. Виходячи зі старої філософської ідеї про тотожність мікрокосму і макрокосму, яка отримала нове життя в синергетиці (теорія фракталів), можна сказати, що аналогічні процеси відбуваються із внутрішнім світом людини. Проблема упорядкування хаосу, інакше кажучи, сортування, загострюється, як тільки ціле вбирає в себе нові відмінності, без яких неможливо зійти на нову сходинку розвитку. На початку ХХ століття М.Бердяєв казав, що у технізованому світі людина може залишитись собою за умови росту духовної активності, тобто тоді, коли ми частіше наводитимемо лад у власному мікрокосмі, знижуючи рівень його ентропії.

Таким чином, порушивши питання образу автора у віртуальних комунікаціях, неминуче виходимо на проблему ідентифікації. Під впливом інтерактивності, коли автор мимоволі коректує власну думку з огляду на можливу реакцію співрозмовника (раніше це називали самоцензурою), швидкості обміну інформацією (немає часу на обдумування), анонімності, як-от часто в інтернет-реаліях, комерціалізації, тобто поводяться суто прагматично, не зважаючи на глибинні переконання в істинності чи хибності цих дій, ми ускладнюємо процес самоідентифікації. Не маючи змоги чинити інакше, людина все більше надає перевагу конструктивістському підходу у справі ідентифікації та самоідентифікації, на протипагу традиційному, есенціалістському. Інакше хаос позбавить її свободи вибору.

Література

1. Бердяев Н.А. Человек и машина: проблема социологии и метафизики техники / Н.А. Бердяев // Вопросы философии. — 1989. — №2. — С. 147 — 162.